

Нарын домак

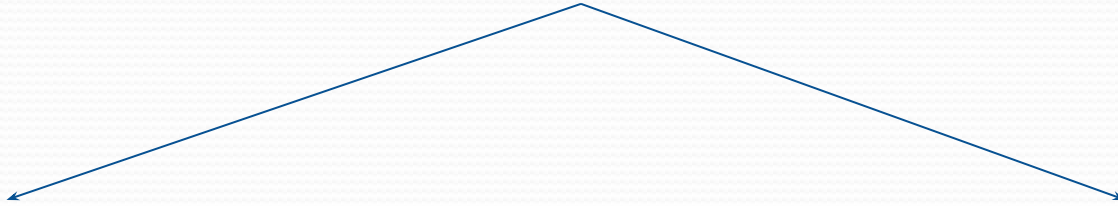


```
graph TD; A[Нарын домак] --> B[Чагырышпаан (ЧПНД)]; A --> C[Чагырышкан (ЧКНД)];
```

● Чагырышпаан
(ЧПНД)

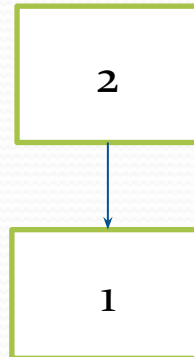
Чагырышкан
(ЧКНД)

ЧКНД

● Тайылбыр домак
(.....)

Кол домак
[.....]

Холбажыр аргалары:

Падеж кожумактары	Кызыгаарлаа р наклонение	Дузалал аттар	Эдеринчилер	Даар наклонение + артынчы	Эвилелзи г сөстөр
-ка,-ке,-га,-ге (Бээриниң падежи) -да,-де,-та,-те (Турарының падежи)	-гыже,-гиже, - кыже,-кыже	соонда, сөөлүнде, мурнунда, аразында	дораан, бээр, чедир, биле, билек, орта, соон дарый	-за-ла	Кажан- ынчан (ынчаарда)
Хүн ажып чорда, сооксумаар апарды.	Сен, бо даң бажы дөө шивилер бажы четкиже, олур.	Хаттыг, диңмирээшки нниг чаъс келген соонда, сайгылгаан караш-ла кылган.	Чай дүжерден бээр, тудуувус доозар бис.	Чылыг дүжүп келзе-ле, чер ажылынче кириптер бис.	Кажан хар чаай бээр болдур, ынчан малчынна р кыштаглап эгелээр

Бөдүүн үениң байдалы	Делгеренгей үениң байдалы	Үениң тайылбыр домаа
Кажан?	Кажан?	Кажан?
Кылдыныгның үезин айтыр	Кылдыныгның үезин айтыр	Кылдыныгның үезин айтыр
Чазын бойдус чечектелир.	Идик-хевим кеткеш, даштыгаа эрестиг үне халып келдим.	Ховуга чоруп олурувуста, суггур чаъс чаап келди.

● **Бердинген бөдүүн домактарны кожумактар дузазы-биле ЧКНД кылдыр каттыштырып бижир.**

- 1) Даң хаязы чырып келген. Школачы туристер оон ыңай чоруптарынга белеткени бергеннер.
- 2) Имир дүшкелек. Туристер одагланы бергеннер.
- 3) Дүне апарган. Одагны долгандыр адыг тегерип тура хонган.
- 4) Чер чырый берген. Адыгның дааш-шимээни читкен.
- 5) Чайын тайга-сынга чоруур. Кандыг аңмеңге, адыг-араатанга таварышпас чүве дээр боор.

Чогаадыкчы ажыл

- Бердинген схемалар езугаар үениң тайылбыр домаа кирген ЧКНД-тан чогаадыңар.
  - (.....) билек, [.....].
  - (.....) аразында, [.....].
  - (.....) соонда, [.....].
  - (.....) –га/-ге чедир, [.....].

Чуруктар-биле ажыл

